

Samrådsredogörelse Ändring av detaljplan för del av fastigheten Mars och Vulcanus 1 i stadsdelen Gamla Stan, ÄDp 2022-08258

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund.....	2
Förslagets syfte och huvuddrag.....	2
Hur samrådet bedrivits.....	2
Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstagande.....	2
Statliga och regionala myndigheter och förbund	3
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	6
Övriga remissinstanser	7
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	8
Föreslagna förändringar.....	8

Sammanfattning

Planen syftar till att ge planmässigt stöd en befintlig tillbyggnad på ledamotshuset. Planförslaget sändes ut på samråd 2023-05-23 - 2023-07-04. Under samrådet har 13 yttranden inkommit. Flertalet remissinstanser tillstyrker planförslaget men framför synpunkter i sak, framförallt vad gäller kulturhistoriska värden, avgränsning av detaljplanen och miljö kvalitetsnormer för vatten.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer formuleringen av planbestämmelse fl ses över och avgränsningen av detaljplanen och vad den prövar ska förtydligas i det fortsatta planarbetet .

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och studeras vidare i det fortsatta arbetet.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
start.stockholm/detaljplaner

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Planarbetet avser ändring av del av gällande detaljplan Dp 2005-01646 (2006-06-12) på fastigheten Mars och Vulcanus 1 i Gamla stan.

Syftet med detaljplanen är att ge planmässigt stöd för en befintlig tillbyggnad till det så kallade Ledamotshuset. Den gällande detaljplanen Dp 2005-01646 beskriver varken de materiella eller immateriella kulturvärden byggnaden innehar och gör heller inte några avvägningar mellan olika kulturvärden och andra förutsättningar och krav. Behovet att göra denna typ av avvägningar kommer ur förändrade förutsättningar för Riksdagens säkerhet. Vissa planbestämmelser inom det område som ändringen avser bedöms inaktuella. Förslagen tillbyggnad är i övrigt planenlig enligt gällande detaljplan Dp 2005-01646.

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick under perioden 2023-05-23 - 2023-07-04. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, hos stadsbyggnadskontoret, FYRKANTEN i Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4. samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, start.stockholm/detaljplaner. Annons om samråd publicerades i lokaltidningen Mitt i Södermalm lördag den 27 maj 2023.

Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under samrådet. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen bedömer utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL att kommunen behöver bearbeta planförslaget gällande miljökvalitetsnormer för vatten.

Kommunen behöver redogöra för och bedöma planens påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten och komplettera planhandlingarna utifrån resultatet.

Länsstyrelsen lämnar även rådgivande synpunkter kopplade till kulturmiljö och strandskydd.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Det finns inget material i handlingarna som redogör för hur planläggningen ska göras lämplig med tanke på efterföljandet av miljökvalitetsnormer för vatten. Länsstyrelsen konstaterar dock att planområdet sannolikt avvattnar till vattenförekomsten Mälaren-Riddarfjärden som inte uppnår god status för bland annat koppar med en tidsfrist till 2027. Mälaren-Riddarfjärden har påverkan från urban markanvändning med betydande påverkan från dagvatten. Vattenförekomsten har risk för sänkt status för bland annat koppar. I statusklassningen anges att utsläppsminskande åtgärder behöver genomföras för att nå god status 2027. Eftersom vattenförekomstens återhämtning tar tid så bör åtgärder sättas in så snart som möjligt.

I plankartan finns planbestämmelse f1, som reglerar att tak ska kläs med förpatinerad kopparplåt. Planbestämmelsen är olämplig med tanke på den antagna vattenförekomstens miljökvalitetsnormer.

Kommunen behöver komplettera planbeskrivningen med en redogörelse för mottagande vattenförekomst, dess status och miljökvalitetsnormer. Där behöver även en redogörelse ingå för om planläggningen är lämplig i förhållande till efterföljandet av miljökvalitetsnormer på kvalitetsfaktornivå. Kommunen behöver motivera planbestämmelsen om kopparplåt utifrån miljökvalitetsnormer för mottagande vattenförekomst och redogöra för de åtgärder som krävs för att planläggningen ska bli lämplig.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen bedömer att den inom planområdet befintliga tillbyggnaden inte medför påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården Stockholms innerstad med Djurgården.

Byggnaden som benämns Ledamotshuset, är blåmarkerad på Stadsmuseets kulturhistoriska klassificeringskarta. Det betyder att byggnaden har ett synnerligen stort kulturhistoriskt värde och att bebyggelsen inte får förvanskas, att underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadens kulturhistoriska värde, att underhållet ska utföras så att de särskilda värdena bevaras, att

ändringar ska utföras varsamt och med hänsyn till byggnadens karaktärsdrag samt med tillvaratagande av byggnadens kulturhistoriska värden.

Oaktat Länsstyrelsens bedömning beträffande riksintresset har Mark- och miljööverdomstolen i mål P 13581-20 bedömt att tidigare bygglovsansökan innebar en förvanskning av byggnaden vilket strider mot 8 kap. 13 § plan- och bygglagen (2010:900). Även om bestämmelsen om skydd mot förvanskning upphävs behöver kommunen förhålla sig till bestämmelserna i 8 kap. 13 § PBL.

Strandskydd

Kommunen skriver att planändringen omfattar justeringar så som att strandskydd ska upphävas inom planområdet. Plankartan reglerar upphävande av strandskydd inom hela området som omfattas av ändringen.

I samband med att en detaljplan ersätts med en ny återinträder strandskyddet i det fall strandskydd har upphävts för ett område genom en detaljplan i enlighet med 7 kap. 18 g § Miljöbalken. I samband med en ändring av detaljplan inträder eller återinträder däremot inte strandskydd (se Boverkets webbplats). Vid en ändring av detaljplan sker inte en fullständig lämplighets och lokaliseringsprövning enligt 2 kap. PBL (2010:900) som vid en ny detaljplan. Det innebär att ändringen endast ska avse det som ska tas bort, justeras eller läggas till, exempelvis att byggrätten blir större. Strandskydd kan inte hanteras inom en ändring av detaljplan, eftersom ändringen endast ska reglera det som omfattas av ändringens syfte. Andra frågor i planen ska ha hanterats i den ursprungliga planen och fortsätter att gälla tillsammans med ändringen.

Kommunen behöver ersätta texten i planbeskrivningen med information om huruvida strandskydd råder idag eller är upphävt i den gällande detaljplanen Dp 2005-01646 och att detta fortsätter att gälla i och med ändringen. Kommunen behöver också ta bort planbestämmelsen i plankartan eftersom det blir otydligt tillsammans med den ursprungliga planen vad som gäller.

Vid tidpunkten för den gällande detaljplanen fattade Länsstyrelsen beslut om strandskyddet. Kommunen behöver redogöra för detta i planbeskrivningen samt vad beslutet innebär. Om strandskydd råder på platsen i den gällande detaljplanen bör kommunen se över om de tänkta ändringarna kan genomföras utan att en ny plan tas fram för området i vilken kommunen kan hantera strandskyddet. Om strandskydd är upphävt i den gällande detaljplanen ser inte Länsstyrelsen några svårigheter att genomföra detaljplaneändringen ur strandskyddssynpunkt.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att detaljplanens genomförande inte kan förväntas medföra betydande miljöpåverkan.

Storstockholms lokaltrafik (SL)

Region Stockholm har inga synpunkter på planförslaget.

Trafikverket

Trafikverket har granskat remisshandlingarna och har inget att erinra mot att ärendet prövas positivt.

Riksdagsförvaltningen

Riksdagsförvaltningen (RDF) har ansökt om planändring för del av gällande detaljplan. RDF har lämnat underlag till, och kunnat följa, detaljplanearbetet. RDF bedömer att det framtagna planändringsförslaget är tillfredsställande och har inga synpunkter.

Statens fastighetsverk

Statens fastighetsverk (SFV) anser att den befintliga tillbyggnaden som regleras i planförslaget har en väl anpassad gestaltning i förhållande till sin omgivning.

SFV uppfattar att gårdsfasaderna, bland annat den med den nu förbyggda skulpterade frisen, inte omfattas av något skydd i och med att bestämmelsen om bevarande upphävs i ändringen och inte ersätts med något nytt skydd.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret ser över skrivelsen gällande förpatinerade koppartak i bestämmelse fl för möjligheten att uppfylla miljökvalitetsnormer för vatten samt uppdaterar planbeskrivningen med redogörelser om vattenförekomstens status och hur planläggningen ska bli lämplig i förhållande till efterföljandet av miljökvalitetsnormer på kvalitetsfaktornivå.

Mark- och miljööverdomstolen bedömning av tidigare bygglovsansökan (mål P 13581-20) gjordes mot grunder i planbeskrivningen tillhörande Dp 2005-01646. Det framgår av domen att domstolen inte kunde göra andra intresseavvägningar än de som kommit till uttryck i detaljplan. Där saknades ett tydligt ställningstagande kring vad som var de kulturhistoriska värdena som inte får minska enligt gällande detaljplan. Därmed hade domstolen ingen annan bedömning att gå på och var tvungna att upphäva ärendet. I denna komplettering till planbeskrivning så har staden förtydligat vad som innebär de kulturhistoriska värdena och kan konstatera att även om tillbyggnaden är en försämring av kulturmiljön så utgör det inte en förvanskning i enlighet med 8 kap. 13 § plan- och bygglagen (2010:900). Detaljplanen uppfyller därmed bestämmelserna i 8 kap. 13 § PBL.

I Dp 2005-01646 finns det inte någon bestämmelse om skydd mot förvanskning med. Detta styrs som Länsstyrelsen nämner i 8 kap. 13 § plan- och bygglagen. Bestämmelser som upphävs är:

- *Byggnad ska bevaras och åtgärder får inte vidtas som minskar de kulturhistoriska värdena.*
- *Ny byggnad får uppföras med i huvudsak samma omfattning som ansluter till den kulturhistoriska miljön endast då befintlig byggnad till väsentlig del skadats av våda.*

Dessa bestämmelser innebär en försämring av kulturvärdena men inte en förvanskning.

Stadsbyggnadskontoret ser över strandskyddets rådighet på platsen och uppdaterar planbeskrivningen med korrekt information.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Lantmäterimyndigheten

Lantmäterimyndigheten har granskat planförslaget och har inga synpunkter.

Stadsdelsnämnden

Stadsdelsförvaltningen anser att stadsbyggnadskontoret för ett klokt och välavvägt resonemang i planbeskrivningen kring de konsekvenser som tillbyggnaden till ledamotshuset innebär för stadsbilden och den kulturhistoriska miljön i förhållande till de behov riksdagen har för sin verksamhet.

Då den huvudsakliga anledningen till totalrenovering av bygganden, inklusive aktuell tillbyggnad, uppges vara kopplad till rådande förhållanden kring säkerhet och att det är en förutsättning för att kunna bedriva verksamheten effektivt och långsiktigt, anser förvaltningen det som positivt att åtgärden får ett planstöd.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Planförslaget berör inte någon av de miljö- och hälsofrågor som nämnden bevakar. Miljö och hälsoskyddsnämnden har därför inga synpunkter på planförslaget.

Kulturförvaltningen

Ledamotshuset och dess verksamhet representerar Sveriges statsskick och maktutövning, den representativa demokratin. Verksamheten har lång kontinuitet på platsen och i byggnaden varför den är av avgörande betydelse för det kulturhistoriska värdet. Stadsmuseet gör bedömningen att det aktuella planförslagets negativa påverkan på det kulturhistoriska värdet är begränsat till en del av byggnadens arkitektoniska gestaltning som bär på berättelsen om det demokratiska statsskicket. Förändringen påverkar inte det arkitekturhistoriska värdet, Gustav III nyantika huvudfasad eller

inslagen av den frambrytande funktionalismen. Påverkan på de stadsbildsmässiga värdena bedöms som mindre då möjligheten att uppleva dessa redan är begränsade. Sett till platsens värde som landets maktcentrum och centrum för landets politiska verksamhet, medför tillbyggnaden att dessa värden snarare konsolideras. Stadsmuseet anser därför att föreslagen detaljplan kan tillstyrkas trots att en del av byggnadens kulturhistoriska värde påverkas negativt.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Skönhetsrådet tillstyrker förslag till detaljplan med samma argument som framfördes till bygglov. Rådet önskar att det i den nya detaljplanen förtydligas att de befintliga fasaderna mot gården skyddas med varsamhetsbestämmelser.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret kommer att justera i planbeskrivningen för att förtydliga det att fasaderna mot gården fortfarande innehar sitt skydd genom gällande detaljplan.

Övriga remissinstanser

Ellevio

Tillgänglig effekt i befintligt elnät är begränsad och Ellevio önskar därför tidiga uppgifter om planerade effektbehov för tillbyggnad. Ellevio behöver utreda tillgänglig kapacitet i området. Om mer effekt än den som finns tillgänglig behövs för planområdets verksamheter krävs en nätstation i området.

Ellevios områdesansvarig önskar tidig dialog avseende planens elförsörjning. Planens effektbehov för byggkraft och permanenta anslutningar behöver presenteras till Ellevio i god tid så att erforderliga nätlösningar kan bestämmas.

Ellevio lokalnät önskar bli kallade till ledningssamordning. Åtgärder i Ellevios befintliga anläggningar utförs efter beställning till Ellevio samt bekostas av beställare.

Stockholm Exergi AB

Ingen erinran

Samfundet S:t Erik

Bakgrunden till ärendet är att staden beviljade bygglov för om- och tillbyggnad av Ledamotshuset.

Bygglovet upphävdes slutligen av mark- och miljööverdomstolen på grund av att det stred mot både gällande detaljplan och förvanskingsförbudet i plan- och bygglagen.

Riksdagsförvaltningen lät under tiden ärendet prövades i domstol genomföra bygget trots att ett lagakraftvunnet bygglov inte fanns. Den föreslagna detaljplanen är således avsedd att legalisera ombyggnaden.

Samfundet S:t Erik stod bakom överklagandet av bygglovet och står fast vid bedömningen att förändringarna av ledamotshuset står i strid med förvanskingsförbudet i plan- och bygglagen.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Inom ramen för projektet kommer inga ledningsomläggningar eller liknande att genomföras varför ingen ledningssamordning planeras. Stadsbyggnadskontoret delar inte Samfundet S:t Eriks bild av förändringarna som denna detaljplan medför står i strid med förvanskingsförbudet i plan- och bygglagen. Någon justering med anledning av det kommer således inte att genomföras.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Från de inkomna synpunkterna har intressekonflikter mellan riksdagens säkerhet och kulturmiljö kunnat identifieras. Vilket är själva anledningen till att planarbetet genomförs. Även synpunkter avseende miljö kvalitetsnormer för vatten och strandskydd har inkommit. Den aktuella detaljplanen Dp 2005-01646 saknar beskrivningar av de materiella och immateriella kulturvärden som byggnaden innehåller och gör inte några avvägningar mellan olika kulturvärden och andra krav och förutsättningar. Behovet av sådana avvägningar uppstår på grund av förändrade förhållanden rörande Riksdagens säkerhet. Vissa planbestämmelser inom det berörda området bedöms således vara föråldrade. Utöver det har oro uttryckts kring skyddet för den befintliga frisen.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att den föreslagna tillbyggnaden i övrigt följer de riktlinjer som fastställts i den gällande detaljplanen Dp 2005-01646 och står fast vid gällande avvägning.

Stadsbyggnadskontoret förstår att det kan uppfattas som att skyddet för de befintliga fasaderna mot innergården tappas sitt skydd genom ändringen av detaljplan och kommer att förtydliga att de inte gör det.

Föreslagna förändringar

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att bearbetas:

- Förtydligande kring skyddet för befintliga fasader mot innergården.
- Förtydligande gällande strandskydd

- Förtydligande gällande uppfyllande av miljökvalitetsnormer för vatten samt justering av planbestämmelse fl så att den inte står i strid med planens möjlighet att uppfylla de målen.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att ovanstående revideringar innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen.

Anna Lina Axelsson
planchef

Felix Staffanson
stadsplanerare